

Ljubljana, 8. januar 2018

Komentarji in predlogi Društva Asociacija na Pravilnik o izvedbi javnega natečaja za izbiro umetniških del v javnih investicijskih projektih

Uvodno pojasnilo

Spoštovani,

v Društvu Asociacija se odzivamo na *Pravilnik o izvedbi javnega natečaja za izbiro umetniških del v javnih investicijskih projektih* (v nadaljevanju Pravilnik).

Najprej želimo poudariti, da so zadnje spremembe Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (v nadaljevanju ZUJIK), ki uvajajo umetniški delež v javnih investicijskih projektih, po našem mnenju pozitiven premik in pomembna izboljšava našega kulturno političnega modela. Omenjene spremembe bodo pozitivno vplivale na položaj vizualne in intermedijske umetnosti, hkrati pa tudi ključno izboljšale javno arhitekturo, ki bo posledaj obogatena s konkretno umetnostjo.

Kar zadeva obravnavani pravilnik, ki je bil predviden z omenjenimi zakonskimi spremembami, menimo, da sicer v veliki meri sledi zakonodaji in je s tem ustrezen, hkrati pa predlog pušča prostor za nekatere izboljšave.

Problematična se nam zdi sestava komisije, natančneje bi bilo potrebno določiti tudi nekatere druge podrobnosti, kot so objava razpisov, opredelitev kriterijev za presojo umetniške kakovosti predlaganih del in primernosti njihove umestitve v prostor. Natančneje bi bilo potrebno opredeliti tudi glasovanje in nekatere druge podrobnosti. V nadaljevanju vam pošiljamo naše komentarje na pravilnik.

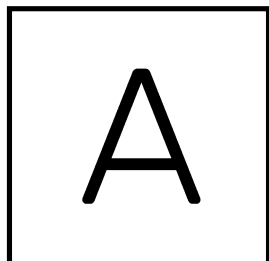
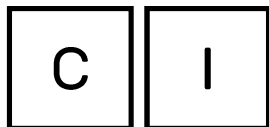
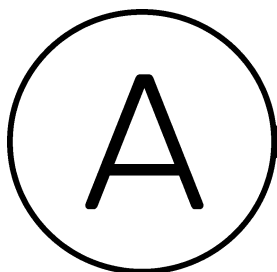
Komentarji

K drugem odstavku 3. člena Pravilnika

V drugem odstavku tretjega člena pravilnika se za prvim stavkom povedi doda besedna zveza »«, a vedno liho število,...«. Poleg tega se poved »Investitor izmed članov imenuje predsednika« nadomesti s povedjo »Predsednika imenujejo člani komisije z večino glasov vseh članov«. Drugi odstavek tretjega člena se po novem glasi:

»(2) Strokovno komisijo sestavlja tri do sedem članov, a vedno liho število, ki jo po njihovem predhodnem soglasju imenuje predstojnik investitorja. Predsednika imenujejo člani komisije z večino glasov vseh članov.«

Obrazložitev

Trenutna dikcija, da strokovno komisijo sestavljajo trije do sedem članov, se zdi neustrezna, saj se iz te opredelitve lahko zgodi, da komisijo sestavlja sodo število članov, kar lahko povzroči težave pri zaključevanju razpisa. S tega vidika se nam zdi smiselno, da se v opredelitev doda, da mora biti komisija sestavljena iz lihega števila članov. Kot je razvidno iz spletne strani ministrstva za kulturo, so strokovne komisije v veliki večini sestavljene iz lihega števila članov, kar je sorodno tudi pri drugih organih, kot so sodišča, Nacionalni svet za kulturo, odbori v državnem zboru, itn.

Druga sprememba, ki jo predlagamo, zadeva imenovanje predsednika strokovne komisije, ki ga po trenutnem predlogu imenuje investitor. Predsednik komisij je običajno tista oseba, ki med člani neke skupine uživa največ ugleda in je najbolj strokoven, kar lažje kot investitor prepoznajo dejanski strokovnjaki znotraj komisije. Postopek izbora predsednika izmed članov komisije s strani komisije je običajen tako na sodiščih, kot v državnem zboru in drugod. S tega vidika se zdi smiselno, da se tovrstni mehanizem implementira tudi v konstituiranje obravnavane strokovne komisije, kjer naj predsednika določijo člani strokovne komisije in sicer z večino glasov vseh članov. Na ta način se zagotavlja tudi večja avtonomija delovanja komisije.

K tretjemu odstavku 3. člena Pravilnika

V tretjem odstavku tretjega člena se na koncu doda: »«, med katerimi mora biti obvezno en član iz področja likovne umetnosti in en član iz področja intermedijske umetnosti. Pri sestavi strokovne komisije investitor upošteva enakovredno zastopanost spolov. V strokovni komisiji lahko sodelujejo mednarodni strokovnjaki iz drugih držav.« Po novem se tretji odstavek tretjega člena glasi:

»(3) Strokovno komisijo sestavljajo strokovnjaki s seznama strokovnjakov, ki ga objavi ministrstvo, pristojno za kulturo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), ter drugi člani, ki jih imenuje investitor po lastni izbiri, med katerimi mora biti obvezno projektant arhitekture investicijskega projekta. Večino članov se imenuje s seznama strokovnjakov, med katerimi mora biti obvezno en član iz področja likovne umetnosti in en član iz področja intermedijske umetnosti. Pri sestavi strokovne komisije investitor upošteva enakovredno zastopanost spolov. V strokovni komisiji lahko sodelujejo mednarodni strokovnjaki iz drugih držav.«

Obrazložitev

Zgodovina obravnavanih zakonskih določil kaže, da je bil ukrep prvotno mišljen predvsem kot usmerjen ukrep za izboljšanje trga na področju vizualne umetnosti. Slednje je razvidno iz raziskave, ki jo je pri Zavodu za kiparstvo naročilo ministrstvo za kulturo in ki je bila v letu 2009 objavljena v delu Shema deleža za umetnost (ur. Jiři Kočica in Andrej Srakar: Shema deleža za umetnost. Zavod za kiparstvo. Ljubljana, 2009). Poleg tega je tudi v predlogu poslanske skupine in poslancev, ki so vložili novelo ZUJIK, jasno izpostavljeno določeno področje. »Zagotovo najpomembnejši cilj

DRUŠTVO ASOCIACIJA
–društvo nevladnih organizacij in
samostojnih ustvarjalcev na
področju kulture in umetnosti

PISARNA
Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana

SEDEŽ
Metelkova 6, 1000 Ljubljana

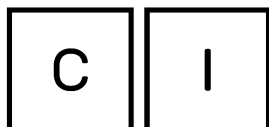
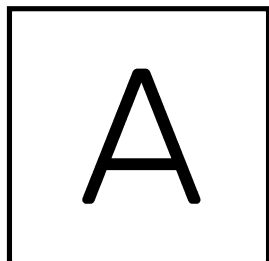
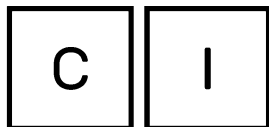
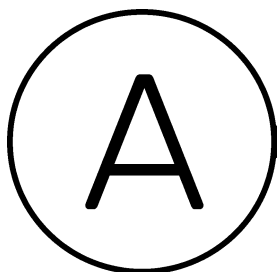
+386 (0)1 4341 244
+386 (0)51 773 611

info@asociacija.si
www.asociacija.si

DAVČNA ŠTEVILKA
38450666 (nismo dav. zav.)

MATIČNA ŠTEVILKA
1768875

TRR
SI56 61000 0014575 664
(pri DH d.d.)

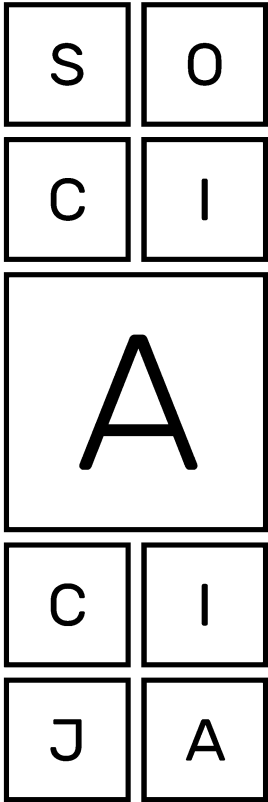
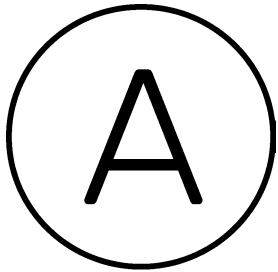

zakona je vzpostavitev aktivnejšega trga slovenskih likovnih del (ki bodo v pretežnem delu najprimernejša umetniška dela za umestitev v javne prostore), posledično pa zagotovitev stabilnejših razmer za življenje in delo likovnih umetnikov na ozemlju RS.« (Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo, EPA: 2133/VIII, srt. 4). Jasno je torej, da je bil ukrep primarno vedno razumljen predvsem kot tangirani ukrep za izboljševanje trga na področju vizualne umetnosti. S tega vidika je smiselno, da je eden od članov strokovne komisije, ki so izbirani iz seznama, ki ga vodi ministrstvo za kulturo, vedno iz področja vizualne umetnosti.

Poleg tega se je potrebno zavedati, da je ukrep vseeno razumljen tudi širše, kot namera po izboljševanju pogojev dela ustvarjalcev tudi na drugih področjih, kot so intermedijska umetnost, kulturna dediščina in drugi. Med temi pa je spet potrebno postaviti ločnico, kajti kot izhaja iz analize ministrstva za kulturo Analiza financiranja kulture (2017), je možno iz podatkov strukture proračuna ministrstva za kulturo po področjih razbrati, da posamezna področja prejemajo veliko večje deleže proračuna kot druga. Tako je na primer varstvo kulturne dediščine skupaj prejelo v letu 2015 skoraj 35 odstotkov proračuna, medtem ko je prav na repu prejemnikov intermedijska umetnost z 0,3 odstotki proračuna. (Analiza financiranja kulture. Ministrstvo za kulturo. Ljubljana, 2017. Str. 29) Zavaljo tovrstnega razkoraka menimo, da je ukrep potrebno dodatno usmeriti in z izborom strokovne komisije skušati zagotoviti večjo uravnoteženost javnega financiranja. Zato predlagamo, da je v strokovni komisiji med člani, ki so izbirani iz seznama, ki ga vodi ministrstvo za kulturo, nujno tudi en član iz področja intermedijske umetnosti. Navsezadnje je zadnja sprememba ZUJIK-a glede uvedbe obveznega deleža poleg vizualne umetnosti posebej izpostavila tudi intermedijsko področje kot področje sodobne umetnosti, ki ga želi vzpodbujati zakon.

Poleg navedenega predlagamo še dopolnitev pri spolni uravnoteženosti sestave komisije. Kot se je izkazalo pri nekaterih drugih sestavah strokovnih komisij na področju kulture, denimo na primeru Prešernovih nagrad, uravnotežena zastopanost spolov v strokovnih komisijah pogosto ni samoumevna. Zavaljo tega se zdi smiselno, tudi po vzoru na nedavne spremembe Zakona o Prešernovih nagradah, da se določilo, kot ga predlagamo, implementira tudi v tem pravilniku. Predlog podpirajo tudi načelne opredelitve, ki so zapisane v Zakonu o enakih možnostih žensk in moških.

Naposled predlagamo tudi, da se v pravilnik zapiše možnost, da v strokovnih komisijah lahko sodelujejo mednarodni strokovnjaki iz drugih držav. Ker sodobna umetnost ni nacionalno omejena in sama po sebi teži k multikulturalnosti, se zdi smiselno, da bi v komisijah lahko sodelovali tudi mednarodni strokovnjaki, v kolikor bi se izkazala možnost in potreba, da se v strokovno komisijo takšnega strokovnjaka tudi dejansko vključi, kar mora biti razvidno tudi iz predlaganega seznama potencialnih članov komisij, ki ga bo objavilo ministrstvo in iz katerih bodo črpali investitorji.

K 8. členu Pravilnika

V peti alineji prvega odstavka osmega člena se na koncu doda besedna zveza, »ki jih predhodno potrdi strokovna komisija.« Peta alineja prvega odstavka osmega člena se po novem glasi:

» - kriterije za presojo umetniške kakovosti predlaganih del in primernosti njihove umestitve v prostor, ki jih predhodno potrdi strokovna komisija«

Obrazložitev

Ker iz trenutne dikcije ni razvidno, kdo postavi kriterije, po katerih se bo presojalo umetniško kakovost predlaganih del in primernost njihove umestitve v prostor, je pomembno, da se to jasneje določi. Neprimerno bi bilo, da bi omenjene kriterije postavljali investitor ali katera druga oseba, pač pa je ključno, da se okoli kriterijev strinja strokovna komisija, ki bo po postavljenih kriterijih tudi odločala. Gre dejansko za prakso, ki je prisotna tudi pri drugih komisijah na ministrstvu za kulturo. Iz prve alineje prvega odstavka petega člena Pravilnika o strokovnih komisijah, ki velja na ministrstvu za kulturo, prav tako izhaja, da komisije sodelujejo pri oblikovanju javnih razpisov in pozivov.

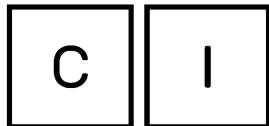
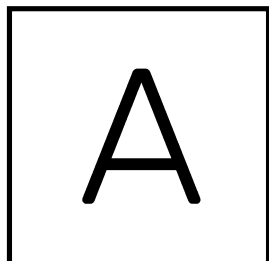
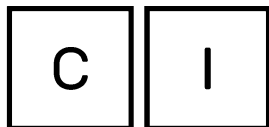
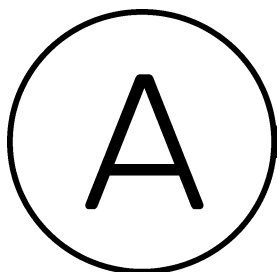
K 9. členu Pravilnika

V tretjem odstavku devetega člena se na koncu druge povedi doda stavek: »in na spletni strani ministrstva, pristojnega za kulturo.« Po novem se tretji odstavek devetega člena glasi:

»(3) Javni natečaj se objavi na spletni strani investitorja. Najavo javnega natečaja se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in na spletni strani ministrstva, pristojnega za kulturo. Za datum objave javnega natečaja se šteje datum objave na spletni strani investitorja.«

Obrazložitev

Ob standardnih postopkih objave natečaja na spletni strani investitorja in poleg tega objavi najave natečaja v Uradnem listu Republike Slovenije se zdi glede na specifično potencialnih prijaviteljev smotno, da se razpis objavi tudi na spletni strani ministrstva, pristojnega za kulturo. Dejstvo je namreč, da potencialni prijavitelji ne morejo vsakodnevno preverjati spletni strani domnevnih objaviteljev razpisa, saj bi to predstavljalo nepotrebno in odvečno breme. Podobno je s pregledovanjem množice objav v Uradnem listu Republike Slovenije. Zato predlagamo, da bi se najave natečajev objavljale tudi na spletni strani ministrstva, pristojnega za kulturo, saj so potencialni prijavitelji navajeni pregledovanja in rednega spremljanja izpostavljenih spletnih strani. S tem bi dejansko bila zagotovljena tako večja informiranost potencialnih prijaviteljev, kot tudi končna kakovost izvedenega projekta. Hkrati bi bilo tako lažje spremljati tudi obseg tovrstne spodbude umetnosti, saj bi imeli na enem mestu zbrane vse natečaje

različnih investorjev, zato bi lahko ob koncu leta lažje delali analize uspešnosti tega ukrepa.

K 11. členu Pravilnika

K šesti alineji tretjega odstavka enajstega člena se za besedno zvezo »je s članom strokovne komisije«, doda stavek »ali z razpisovalcem javnega natečaja ali skrbnikom za izvedbo javnega natečaja ali osebo, ki je sodelovala pri izdelavi javnega natečaja.« Po novem se šesta alineja tretjega odstavka enajstega člena glasi:

» – je s članom strokovne komisije ali z razpisovalcem javnega natečaja ali skrbnikom za izvedbo javnega natečaja ali osebo, ki je sodelovala pri izdelavi javnega natečaja, v krvnem sorodstvu v ravni vrsti do vključno drugega kolena ali v zakonski ali zunajzakonski zvezi.«

Obrazložitev

Omejitev krvnega sorodstva zgolj na strokovno komisijo se zdi preskromen ukrep, saj so pri pripravi in izboru prav tako pomembni in lahko odločilno vplivajo na končni izbor tudi drugi posamezniki, ki so na različnih ravneh vključeni v razpis. Podobne omejitve so zapisane tudi v 14. in 35. členu Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK). Zato menimo, da je potrebno dikcijo na tem mestu razširiti in omejiti prijave tudi na druge osebe, ki so v krven sorodstvu s prijaviteljem in so tako ali drugače vpletene v pripravo razpisa.

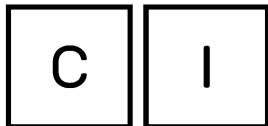
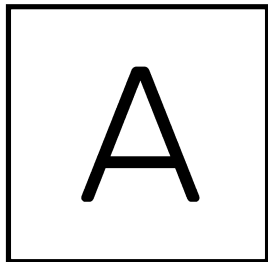
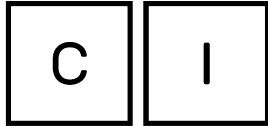
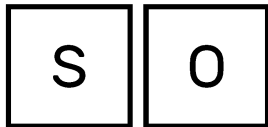
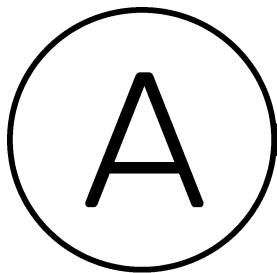
K 14. členu Pravilnika

V sedmem odstavku štirinajstega člena se poved »Investitor je pri odločanju vezan na predlog strokovne komisije« spremeni tako, da se glasi »Odločitev strokovne komisije je za investitorja zavezujoča.« Po novem se sedmi odstavek štirinajstega člena glasi:

»(7) Investitor na podlagi poročila o izboru in predloga strokovne komisije izda obrazložen sklep o izbiri in nagradah oziroma odloči, da se ne izbere noben avtor. Odločitev strokovne komisije je za investitorja zavezujoča. Obvestilo o izboru oziroma neizboru se objavi na isti način, kot je bil objavljen javni natečaj. Investitor obvesti predlagatelje o izboru oziroma neizboru.«

Obrazložitev

Iz semantičnega vidika je obravnavana poved pomensko nejasna in dvoumna. Da je investitor pri odločanju »vezan na predlog strokovne komisije«, lahko namreč iz pomenskega vidika pomeni tudi, da strokovna komisija poda zgolj predlog, ki pa sam po sebi ni zavezujoč. Menimo, da mora biti v pravilniku jasno zapisano, da je predlog strokovne komisije za investitorja pravno zavezujoč. Kot izhaja tudi iz preostanka tako določil, zapisanih v tem pravilniku, kot določil zapisanih v ZUJIK, je jasno, da

strokovna komisija v tem postopku ni zgolj posvetovalno telo, pač pa tudi odločevalsko. Zato predlagamo, da je slednje tudi jasneje zapisano, to pa je doseženo z diktijo, ki jo predlagamo.

K 15. členu Pravidnika

Prva poved četrtega odstavka petnajstega člena se preoblikuje tako, da se glasi: »Strokovna komisija odloča z večino glasov vseh prisotnih članov v primeru, da je seja sklepčna.« Četrti odstavka petnajstega člena se po novem glasi:

»Strokovna komisija odloča z večino glasov vseh prisotnih članov v primeru, da je seja sklepčna. Šteje se, da je seja strokovne komisije sklepčna, če je na njej navzoča večina njenih članov in če je na njej navzoč predsednik.«

Obrazložitev

Trenutna diktija ni dovolj jasna, zato predlagamo dopolnitev. Iz trenutne opredelitve namreč ni jasno, ali strokovna komisija odloča z večino vseh članov ali z večino prisotnih članov. Predlagamo, da lahko strokovna komisija odloči v primeru sklepčnosti, kot je opredeljena v nadaljevanju in z večino vseh prisotnih članov. Pravidnik o strokovnih komisijah ministrstva za kulturo sicer pozna obe možnosti, tako odločanje z glasovi vseh članov, kot odločanje z glasovi večine prisotnih članov. Ker so strokovne komisije v tem pravilniku oblikovane s partikularnim in enkratnim namenom, pa ni potrebe po bolj restriktivnem sistemu. Hkrati bi različica, kjer bi bilo potrebno zbrati večino glasov vseh članov komisije, lahko povzročala časovne zamude pri realizaciji projektov.

K 18. členu Pravidnika

Poved v osemnajstem členu se pomensko v celoti spremeni, tako da se po novem osemnajsti člen glasi:

»Ta pravilnik se uporablja za osebe javnega prava, ki bodo izvajale ukrep umetniškega deleža v javnih investicijskih projektih in se uporablja tudi v primerih oseb javnega prava, katerih ustanoviteljice so lokalne skupnosti, v primeru, da se odločijo izvesti ukrep umetniškega deleža v javnih investicijskih projektih, ki sicer zanje velja kot priporočilo.«

Obrazložitev

Trenutna diktija je v neskladju s tretjim odstavkom 79.a člena ZUJIK, ki določa, da so dolžne ukrep umetniškega deleža v javnih investicijskih projektih izvajati vse osebe javnega prav razen tiste, katerih ustanoviteljice so lokalne skupnosti. S tega vidika predlagana sprememba bolj smiselno sledi zakonu, hkrati pa določa, da morajo pravilnik upoštevati tudi osebe javnega prava, katerih ustanoviteljice so lokalne skupnosti, v koliko se glede na priporočilo ZUJIK odločijo izvajati omenjeni ukrep.